

Agata Pavlovec²⁰⁸

DNEVI ŠKOFJELOŠKEGA PASIJONA 2020 ALI PASIJONSKI VSAKDAN V LETU PANDEMIJE

Aktivnosti in dogodki, ki smo jih na Občini Škofja Loka, Javnem zavodu 973 in v Pasijonski pisarni izvajali v sodelovanju s prostovoljci, društvi in drugimi neformalnimi skupinami, župnijami in zavodi v letu 2020.

Leto 2020 se je začelo optimistično. Konec januarja smo se razveselili novice, da je Vlada Republike Slovenije sprejela sklep, da bo ob 300. obletnici ŠP izdala spominske kovance.

Pasijonska pisarna, ki deluje pod okriljem Zavoda 973 in Občine Škofja Loka, je aktivno delovala na načrtovanih projektih in dejavnostih ter snovala nove.

Jože Štukl, uradni predstavnik Občine Škofja Loka v mednarodnih pasijonskih združenjih in član izvršnega odbora Evropske mreže za praznovanje velikega tedna in velike noči, se je udeležil rednega letnega srečanja omenjenega združenja v Španiji. Tam se je, z namenom, da se novonastalo združenje predstavi celemu svetu, odvila tudi predstavitev na Svetovnem sejmu turizma (FITUR) v Madridu. Poleg prepoznavnosti se na ta način pridobijo novi partnerji. Ob tem je zaživela spletna stran <https://www.holyweekeurope.com>, izdana pa je bila tudi uradna zloženka Evropske mreže, obe z naslovno fotografijo ŠP.

Spletna stran Holy week Europe in 1. prizor Škofjeloškega pasijona z naslovom *Raj*. Foto Andrej Tarfila.

²⁰⁸ Agata Pavlovec je koordinatorica Škofjeloškega pasijona za Občino Škofja Loka, Javni zavod 973 in Pasijonsko pisarno.

Muzejsko društvo je pred nekaj leti predstavilo pobudo o restavriranju knjige *Škofjeloškega pasijona*. Tako bi najstarejše dramsko besedilo v slovenskem jeziku, ki je temelj vseh uprizoritev, ohranili tudi za naslednje generacije. Občina Škofja Loka in Kapucinski samostan Škofja Loka, ki knjigo hrani, sta se dogovorila, da restavriranje zaupata strokovnjakinji Blanki Avguštin Florjanovič, konservatorsko-restavratorski svetnici v Centru za konserviranje-restavriranje knjig, papirja in pergamenta pri Arhivu Republike Slovenije. Ker je restavriranje 300 let stare knjige enkrat in neponovljiv poseg, smo se kasneje odločili, da se o ohranjanju tovrstne dediščine posname dokumentaren film. Nastal je v produkciji Karata filma, v sodelovanju z restavratoriko, brati kapucini in literarnim zgodovinarjem dr. Matijem Ogrinom, velikim poznavalcem Škofjeloškega pasijona. V oktobru smo ga predstavili v Sokolskem domu Škofja Loka, in sicer v okviru Dnevov evropske kulturne dediščine. Celoten projekt je v sodelovanju z Javnim zavodom 973 omogočila Občina Škofja Loka.

Blanka Avguštin Florjanovič pri restavriranju knjige *Škofjeloški pasijon*. Foto Jana Jocič.

Prav tako smo že v januarju, skupaj z dvajsetimi društvi, župnijami, zavodi in drugimi skupinami, začeli tkati program Dnevov Škofjeloškega pasijona. Ker so se priprave na uprizoritve že začenjale in tudi priprave na 300. obletnico ŠP, smo načrtovali razširjen program, da bi pasijon čimbolj približali širši publiki in

prostovoljcem – pasijoncem. Dogodke smo načrtovali tudi izven Škofje Loke, v Selški in Poljanski dolini ter širše po Sloveniji in tujini.

V Sokolskem domu Škofja Loka sta glavni urednik Jože Štukl in odgovorni urednik Franc Križnar v februarju predstavila sveže izdani *Pasijonski almanah*. Dogodek sta glasbeno obarvala Marta Močnik Pirc in Janez Jocif. Za predstavitev publikacije smo bili dogovorjeni tudi s Slovenskim gledališkim inštitutom v Ljubljani, a je žal nismo realizirali. Sta pa urednika nato v aprilu o vsebini *Pasijonskega almanaha* spregovorila na podcastu ARS, 3. programa Radia Slovenija.

Konec februarja se je skupina škofjeloških pasijoncev odpravila na romanje k Mariji pomagaj na Brezje s priprošnjo Škofjeloškega pasijona 2021. Pot so začeli pri Kapucinskem samostanu v Škofji Loki, končali pa s sveto mašo na Brezjah. Romanje je organiziralo Prosvetno društvo Sotočje Škofja Loka.

V postnem času smo bili vabljeni v župnijo Dravlje v Ljubljani. Ta je v tem času organizirala več različnih dogodkov, na dveh pa predstavila Škofjeloški pasijon. Na prvem z naslovom *Po trpljenju – ljubezen* so bili na ogledu dokumentarna razstava o Škofjeloškem pasijonu in ilustracije za knjigo *ViTa dolorosa*. O knjigi in pasijonu sta spregovorila avtor knjige Gregor Čušin in Agata Pavlovec, koordinatorica Škofjeloškega pasijona. Na drugem pa sta bila gosta večera prvi režiser Škofjeloškega pasijona Marjan Kokalj in Borut Gartner, aktualni režiser Škofjeloškega pasijona 2021. Beseda je tekla o preteklosti, sedanjosti in prihodnosti Škofjeloškega pasijona, o pasijonski procesiji skozi čas, njegovi vsebini in uprizoritvah.

V začetku marca so potekale še zadnje priprave na Dneve Škofjeloškega pasijona. Načrtovali smo kar 18 različnih dogodkov: predstavitve, razstave, koncerte, delavnice, predavanja, vodene ogleda, predstave in romanja, ki bi se zvrstili v marcu, aprilu in še maja. Sodelujoči organizatorji so vložili veliko truda, pozitivne energije in zanos. Vse dogodke, ki so pomembni tudi za povezovanje med ljudmi, smo morali zaradi pandemije žal odpovedati. Težka situacija, v kateri smo se znašli spomladi, nas je za kratek čas ustavila. Zaradi postnega časa in vsebine, ki jo nosi pasijon, se nam je zdelo pomembno, da vsaj nekaj od načrtovanega izpeljemo. Razmišljali smo o nadomestnih terminih kasneje spomladi ali jeseni. Organizatorji dogodkov so se angažirali in pripravili prispevke, ki smo jih predstavili na spletu in družabnih omrežjih. O svojih pogledih na Škofjeloški pasijon in režijskih pristopih sta spregovorila režiserja Marjan Kokalj in Borut Gartner (načrtovano za dogodek Pasijonski večer v Selcih). Marjan Kokalj je nadaljeval s predstavitvijo slik iz Škofjeloškega pasijona, razložil je vsebino druge slike z naslovom *Smrt* (načrtovano za dogodek v Kapucinskem samostanu). Na spletnih straneh župnije Stara Loka in Škofjeloški pasijon smo si lahko več prebrali o Klariškem spevu večni Ljubezni (načrtovano za Recital v Stari dekaniji v

Stari Loki). Pred veliko nočjo se nas je dotaknila duhovna misel, ki jo je zapisal br. Jaro Kneževič.

Razstavo, ki smo jo načrtovali marca, smo prestavili v maj, ko smo spet odprli vrata Sokolskega doma Škofja Loka. Na ogled so bila likovna dela novomeškega slikarja Janka Orača *Pot na goro*. Avtorja razstave in njegova dela je v *Pasijonskih doneskih* podrobneje predstavil Damir Globočnik, kustos in likovni kritik, razstavo si je bilo mogoče ogledati tudi na spletni strani in Facebooku.

2021 300 let

škofješki pasijon
PROSESIO LUDOPOLITANA
1721-1999

20. 3. – 24. 4. 2020

DNEVI ŠKOFJEŠKEGA PASIJONA

Program dogodkov:

20. 3. 2020 ob 19.00
Sokolski dom Škofja Loka
Pasijonski zbor
Predstaviteljski Pasijonski koncerti: "Pasijon" in "Voz na goro"
26. 3. 2020 ob 17.00
Galerija Hodič Družina
spolovpovprek Škofja Loka
Škofješki pasijon v Sliki
27. 3. 2020 ob 19.00
Stara delavnica v Stari Loki
Pasijonski zbor in Stari Loki
28. 3. 2020 ob 19.00
Cerkev Brezmadežne –
Nurska cerkev
Ogled in glasbeni
28. 3. 2020 ob 19.30
Krievna dvorana v Župnišču
v Sečah
Pasijonski zbor in Stari
Družina
29. 3. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
30. 3. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
31. 3. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
1. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
2. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
3. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
4. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
5. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
6. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
7. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
8. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
9. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
10. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
11. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
12. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
13. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
14. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
15. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
16. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
17. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
18. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
19. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
20. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
21. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
22. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
23. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina
24. 4. 2020 ob 19.00
Pasijonski zbor in Stari
Družina

Program spremljavalnih dogodkov:

13. 3. 2020 ob 19.00
Dvorane v Župnišču v Sečah
27. 3. 2020 ob 19.00
Kulturni dom Poljane
27. 3. 2020 ob 19.00
Galerija OPD Svoboda Žiri
2. 4. 2020 ob 19.00
Slovenski gledališki estak
Ljubljana
3. 4. 2020 ob 20.00
Krievna dvorana v
Župnišču v Sečah
18. 4. 2020 ob 19.00
Kulturni dom Poljane
19. 4. 2020 ob 19.00
Kulturni dom Poljane

Občina Škofja Loka

Škofješki pasijon je vpisan na UNESCO Reprezentativni seznam
nesmovne kulturne dediščine človeštva.

Napovednik Dnevov Škofješkega pasijona 2020.

Škofjeloški pasijon je ena od štirih slovenskih enot, ki so vpisane na Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. V Nacionalnem odboru za nesnovno kulturno dediščino, ki deluje pod okriljem Slovenske nacionalne komisije za UNESCO (SNKU), Občino Škofja Loka zastopa in komisijski tudi predseduje Jernej Tavčar. Odbor se je v letu 2020 prijavil na poziv za predlaganje projektov in aktivnosti SNKU, in sicer s produkcijo kratkega predstavitvenega videospota, v katerem bi bile na sodoben, zgoščen in estetsko privlačen način predstavljene vse štiri enote: večšine suhozidne gradnje, klekljanje čipk, obhodi kurentov in Škofjeloški pasijon. Namenjen je predvsem spletnemu predvajanju oziroma prezentaciji na družbenih omrežjih. Snemanje je potekalo v sodelovanju s produkcijsko hišo Karata film. Zaradi pandemije sta snemanje in priprava videa trajala dalj časa, kot je bilo načrtovano. Dokončan je bil tik pred koncem leta, predstavljen bo v letu 2021.

V poletnih mesecih smo se odpravili tudi čez mejo k sosedom. V avstrijskem Judenburgu smo postavili dokumentarno razstavo o Škofjeloškem pasijonu. Nato smo romali v Celovec in se tam srečali s krškim škofom Jožefom Marketzem. Škofa in koroške Slovence smo povabili k ogledu Škofjeloškega pasijona. Predstavnike slovenske manjšine pa povabili tudi k sodelovanju pri njegovih uprizoritvah. Na sedežu Mohorjeve družbe smo priredili novinarsko konferenco.

Proti koncu poletja smo romali še v Italijo na Svete Višarje. Prosvetno društvo Sotočje Škofja Loka je v letu 2020 načrtovalo več romanj, vendar jih ni bilo mogoče izvesti.

Z Ljubljansko nadškofijo, ki je lastnik Nunskega samostana v Škofji Loki, so ves čas potekali pogovori o možnostih uporabe zapuščenih prostorov samostana za namene Škofjeloškega pasijona 2021. Pogovori so bili uspešni in organizirali smo pasijonsko delovno akcijo, v kateri smo s pomočjo prostovoljcev prostore očistili in iz dotedanjega skladišča v vojašnici preselili celotno pasijonsko scenografijo.

Bratom kapucinom smo pomagali pri delni prenovi Kapucinske knjižnice. Osvežili smo postavitvi dveh razstav in postavili dve novi. Prva predstavlja knjigo Škofjeloški pasijon, njegovo zgodovino, uprizoritve, igralce ter pasijonski vsakdan. Druga prikazuje 20 prizorov uprizoritev Škofjeloškega pasijona. Razstavi sta zasnovani tako, da je z njima možno gostovati v različnih razstavnih in drugih prostorih, tako v Sloveniji kot tujini. Vsa besedila so prevedena v angleški jezik. Velik izziv je bil predvsem angleški prevod *Perioch* iz originalnega Romualdovega teksta. S prevodom smo želeli tudi tujemu bralcu približati duh časa, v katerem je nastala knjiga Škofjeloški pasijon. Zahtevno prevajalsko delo je opravil znani slovenski pesnik, prevajalec in novinar Marjan Strojan.

Konec septembra in v začetku oktobra že tradicionalno potekajo Dnevi evropske kulturne dediščine (DEKD), njihov glavni koordinator na državni ravni je Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije. Ker je Škofjeloški pasijon del svetovne Unescove dediščine, smo njegovo vsebino umestili in promovirali tudi v okviru DEKD. Organizirali smo vodenje po Kapucinski knjižnici, ki hrani dragoceno knjižnično gradivo, pomembno za slovensko kulturno zgodovino. Kljub strogim zahtevam Nacionalnega inštituta za javno zdravstvo nam je v Nunski cerkvi uspelo izpeljati Pasijonski koncert. Organizirala ga je Glasbene šole Škofja Loka, izvajalci so bili Saška Kolarič – alt in orkester Camerata Puštal z dirigentom Tilnom Drakslerjem. Sodelovali so še solopevci Glasbenih šol Škofja Loka in Kranj.

V Galeriji Sokolskega doma Škofja Loka je bila na ogled razstava likovnih izdelkov otrok iz vrtcev in učencev loških osnovnih šol *Dediščina kot vir navdiha in ohranjanje znanja*. Ena od tematik razstave je bila tudi dediščina pasijona. V predddverju je bila nekaj časa postavljena fotografska razstava *Knjiga in Pasijon*, ki sta jo pripravila Kulturno zgodovinsko društvo Lonka Stara Loka in Župnijski zavod sv. Jurija Stara Loka (načrtovana sicer za Semenj na Fari). Premierno smo prikazali tudi dokumentarni film o restavriranju 300 let starega rokopisa ŠP.

Na kratko omenimo še nekaj drugih aktivnosti in projektov, s katerimi smo se ukvarjali med letom. Urejali in usklajevali smo novi Občinski odlok o uprizoritvah Škofjeloškega pasijona, veliko časa smo usmerili v pripravo in urejanje spletne strani, ureditvi Pasijonske sobe in pripravi na postavitve obeležja v letu 2021 ob 300. obletnici Škofjeloškega pasijona. Ukvarjali smo se s promocijo v različnih medijih in pripravili zgibanko za Škofjeloški pasijon 2021. Izšli sta dve publikaciji, pripravljali smo nove vsebine za publikacije in knjige, ki bodo izšle v letu 2021. Skozi vse leto smo se sestajali na sejah Odbora za pasijon, ki je županovo posvetovalno telo, in govorili o različnih vsebinah, ki so pomembne za ohranjanje pasijonske dediščine.

V septembru smo na Mestnem trgu v Škofji Loki postavili razstavo s predstavitvijo pasijona in napovedali datume uprizoritev v letu 2021. Žal se pandemija ni umirila, vedno bolj je bilo jasno, da se bo nadaljevala tudi v letu 2021. Pripeljala nas je do zelo težke, a nujne odločitve, da Škofjeloški pasijon 2021 prestavimo za leto dni. Odločitev je bila sprejeta šest mesecev pred predvideno premiero, z namenom, da ne bi ogrozili igralk, igralcev, gledalk, gledalcev ter tudi prebivalcev Občine Škofja Loka.

Konec leta 2020 ni bil tako optimističen, kakor je bil njegov začetek. Težko leto je za nami in gotovo se vsi sprašujemo, koliko časa bo še trajala ta negotova situacija, kako naprej, kaj nas še čaka ...

Septembra 2020 je na Mestnem trgu v Škofji Loki zaživila razstava s predstavitvijo pasijona. Foto Andrej Tarfila.

Leto 2021, v katerega smo vstopili, je za Škofjo Loko pomembno, saj bomo obeležili 300. obletnico Škofjeloškega pasijona. Letnica 1721 je zapisana na knjigi patra Romualda. 300 let se je v Kapucinski knjižnici ohranila knjiga – prvo dramsko besedilo, ki je bilo zapisano v slovenskem jeziku in 300 let je med ljudmi živela in preživela tudi v težkih časih živa dediščina pasijonske procesije. Njena vsebina je v tem času še kako aktualna in se nam sama od sebe, če si tega želimo ali ne, približuje. Škofjeloški pasijon pa ni pomemben samo za naše mesto in širše loško območje, ampak je tudi del slovenske in svetovne kulturne in duhovne dediščine, saj je bil pred petimi leti vpisan v Unescov Reprezentativni seznam nesnovne kulturne dediščine človeštva. Vpis izpostavlja številne generacije ljudi, ki so s svojim delovanjem skozi tri stoletja skrbele za ohranjanje pasijona.

Hvaležni smo 1.000 prostovoljcem, ki so še dandanes pripravljeni sodelovati pri ohranjanju kulturne in duhovne dediščine Škofjeloškega pasijona, vsem društvom, župnijam in posameznikom, ki letno pripravljajo in oblikujejo pasijonske dogodke in z njim povezane vsebine. Cenimo prispevke strokovnjakov iz področij restavriranja, jezikoslovja, etnologije ter kulture in drugih, ki pripomorejo, da Škofjeloški pasijon obravnavamo v skladu z ustreznimi podlagami in smernicami.

Irena Gajser, ARMA CHRISTI, mešana tehnika na platnu, 180 x 130 cm, 2019.

»Z modrino je slikarka vzpostavila duhovno atmosfero. Oblikovno poenostavljene slikarske intervencije, ki vključujejo tako barvne sledi kot strukturne naglase, pa so tisti fragmenti, ki na slikovnih površinah dodatno ilustrirajo zgodbo Kristusovega trpljenja,« je o križu zapisala Anamarija Stibilj Šajn, umetnostna zgodovinarica in likovna kritičarka. Foto Alojzij Pavel Florjančič.